

УГОВОР О ИГРИ И ОПКЛАДИ

Предавач

Пров. др НЕБОЈША ЈОВАНОВИЋ

Литература

Н. Јовановић „Уговор о игри и опклади“, Зборник „Усклађивање пословног права Србије с правом ЕУ“, ПФУБ, 2013

Уговор о игри и опклади

Суштина (циљ) игре – задовољство (уживање) учесника, па и посматрача

Правно регулисање - две врсте игара:

- 1) неозбиљне (мале, приватне) - незванични извори (правила игре); ванаправне игре
- 2) озбиљне игре

- игре вештине и способности (нпр. спорт) – законима и правилима удружења

- игре на срећу (нпр. коцка)

* закони и други извори

* разлози – спорна моралност, штетност по друштво, организовање постало изплата делатност, запошљавање великог броја људи

* врсте извора – јавноправни и имовинскопр.

* у Србији – правна празнина у важећим законима о имовинским односима

Попуњавање празнине – 3 начина

- 1) правила СГЗ-а из 1844. год. по Закону о неважности... из 1946.
- 2) важећи прописи

- ЗОО – ништавост неморалних уговора, због противности јавном поретку

- изузеће од ништавости – уговори у организацији приређивача

- није решен проблем – нема важећих посебних имовинских прописа

3) тумачењем „*argumentum a contratio*”

- ЗОО – право пословно неспособног да испуни обавезу, ако је несумњива и доспела

- изузеће – ништавно испуњење, ако је обавеза застарела или потиче из игре и опкладе

- закључак – уговори о игри посл. способних су пуноважни; опет остаје празнина

Појам игре

- скуп радњи забаве учесника

- више учесника – подразумева се надметање (такмичарске игре)

- изузетак од надметања – уметничке игре (нпр. позоришне и музичке представе) - духовни ужитак (осећај лепог)

- појам такмичарске игре – битан елемент неизвесност исхода

- врсте такмичарских игара према начину одређивања исхода

1) игре способности (вештине, обичне игре; нпр. спорт) – исход зависи од способности учесника

2) игре на срећу – исход (победа) зависи од будуће неизвесне околности (случаја)

Појам опкладе

- сукоб мишљења (тврдњи) два учесника (кладиоца) о непознатој чињеници

- победник – учесник чија се тврдња покаже тачном

- врсте спорне чињенице – будућа (чешће), садашња или прошла (ређе)

- мишљења морају да буду међусобно искључујућа – тачност тврдње једног кладиоца означава победника

- у ствари – суштина у надметању људи у предвиђању догађаја или познавању чињеница

Врсте игара - критеријуми

1) број играча

* с једним (нпр. пасијанс) и више играча

* игре с једним играчем – правно безначајне; не стварају правне последице

2) према наплативости учешћа – бесплатне и наплатне

* бесплатне игре - не даје се накнада за учешће

* наплатне – учесник даје накнаду, али има право и на награду ако победи

* правно значајне само наплатне игре

3) према слободи приступа јавности – јавне и приватне

* приватне – нема слободу учешћа свако заинтересовано лице (искључена јавност)

+ приватни простор и мали број учесника

+ правно значајне – ако су наплатне

* јавне игре

+ свако заинтересовано лице има приступ, ако испуни услове, а јавност има увид (нпр. лутрија)

+ обично су наплатне и масовне – правно су значајније од приватних игара

Врсте игара у важећим прописима

Начело

- уређују се само наплатне игре; не и бесплатне

- учешће у бесплатним играма је слободно, а у наплатним само ако су допуштене

- таксативно набрајање у прописима допуштених врста наплатних игара на срећу, под условом да их организује професионалац (приређивач)

Правни извор у Србији – Закон о играма на Срећу 2018

Врсте наплатних игара на срећу – класичне, посебне и игре у роби (услугама)

- класичне игре

* појам масовне, наплатне и јавне

* приређивач само Државна лутрија Србије

* право Државне лутрије да повери организовање другом приређивачу, али тада гарантује исплату добитка

- посебне игре

* појам – игре с мањим бројем учесника, било између себе или с приређивачем

* приређивач – може и други приређивач уз дозволу Владе или Управе за игре на срећу, ако испуни прописане услове

* врсте – игре у играчницама (казинима) путем куглице, коцке, карата, на аутоматима, клађење

- игре у роби или услугама – приређује произвођач или трговац у рекламне сврхе; награда у роби (услуги)

Забране

- страном приређивачу да организује игру у Србији

- пирамидалних игара – накнада новог учесника постојећем да га уведе у игру

Законодавна политика

Проблем допуштености игара на срећу?

- два приговора *против* игара

* бескорисност, па и штеност – одвраћање људи од друштвено корисних послова, стицања поштеним радом, подстицање похлепе

* неморалност - у хришћанству игре на срећу вређају љубав према ближњем (божија запосвест), добитак једног значи осиромашење другог, подстицање пакости, зависти и мржње

Разлози *оправдања* допуштености

- друштвена корист, јер служе забави и опуштању људи

- део прихода (40%) игара на срећу – у добротворне сврхе: за Црвени крст, инвалиде, сиромашне, спорт и лечење ретких болести

- приређивачи и добитници плаћају порез – пуњење буџета

Решење – забрана преварних игара (могућност неког да утиче на исход), а остале игре допуштене под прописаним условима

Појам уговора о игри и опклади

Заједничка особина оба уговора – битан елемент зависност разрешења уговорних односа од неизвесне околности

Појам уговора о игри

- два или више лица (учесника, играча, уговорника) дају накнаду (улог) за учешће у надметању

- у намери стицања материјалне добити (награде)

- уз пристанак на ризик губитка у корист победника, који се одређује наступањем будуће неизвесне околности (случаја)

Правни значај наступања неизвесне околности

- одређује се победник (поверилац) и губитник (дужник)
- већи број учесника – један или неколицина победник, остали су губитник (нпр. лото)

Врсте игара на срећу (према средству отклањања неизвесности) – карташке, коцкарске или игре с куглицом (нпр. рулет)...

Појам уговора о опклади

- уговор два лица супротних мишљења (кладиоца)

- о одређеној чињеници (предмет опладе)
- обавеза сваког (губитник) да другом (добитник) исплати уговорену накнаду
- његово мишљење се покаже нетачним

Разлике уговора о игри и опклади

- 1) разрешавајућа околност – **а)** игра – увек будућа неизвесна околност независна од играча **б)** опклада – спорна чињеница, а може да буде и садашња и прошла
- 2) суштина – **а)** игра – надметање **б)** опклада утврђивање тачне тврдње кладиоца
- 3) број учесника – **а)** игра – два или више учесника **б)** опклада – само две стране супротних мишљења; може и више лица на некој страни (нпр. више кладилаца наспрам приређивача)

Правна природа уговора

Три питања природе

- 1) ризични (алеаторни) уговори – нема прекомерног оштећења због повреде еквиваленције
- 2) правна суштина
 - уговор о купопродаји са особеним предметом
 - предмет – нада учесника
 - последица – сходна примена правила о купопродаји наде
 - разлика од купопродаје – **а)** купопродаја – у часу закључења се зна ко је продавац, а ко купац, али се не зна величина обавезе продавца **б)** игра и опклада – кад је улог новчани сваки уговорник је „купац“, а кад је улог ненеовчан, сваки је „продавац“

3) према могућности нагодбе

- редовно – по приступу, јер су правила игре унапред одређена, ако друкчије није уговорено
- уговор са приређивачем – увек по приступу

Структура односа

Могуће структуре – зависе од врсте игре (опкладе)

Двостран и вишестран однос

Двостран однос

- у већини опклада и у масовним играма на срећу

- сваки играч закључује уговор са приређивачем полагањем улога, а не са осталим играчима
- право победника да тражи награду само од приређивача, а не и од осталих играча

Вишестран однос

- у вишестраној игри – нпр. карташке игре са више учесника без приређивача
- опклада са више учесника – увек преко приређивача (у ствари, двостран однос)

Приређивач? – правно лице или предузетник с дозволом владе или Управе за игре на срећу

Форма уговора

СГЗ – реална форма за уговоре без професионалца

Закон о играма на срећу – нема правила о форми уговора с приређивачем (професионалцем)

- учесник класичне (масовне) игре на срећу мора да има потврду о уплати накнаде (нпр. срећка у лутрији)
- природа потврде? – легитимациони папир, јер се не захтева потпис уговорника
- решење празнине – реална форма; законски услов за учешће у игри је полагање улога

Битни састојци уговора

Набрајање

- уговор о опклади: улог, добитак, спорна чињеница (предмет опкладе) и интерес учесника да не изгуби
- уговор о игри: исти састојци, али неизвесна околност уместо спорне чињенице

- рок?
- по правилу није битан елемент
- изузетно јесте – нпр. због природе игре (нпр. заказано извлачење срећке у лутрији)

Улог

Појам – накнада за учешће; није битан састојак само у наградним играма привредних субјеката

Сврха – стварање фонда за исплату добитка

Време давања – унапред, пре отпочињања игре

Коме се даје? – **а)** једном од учесника или трећем лицу (чувар) **б)** улога чувара: **1)** заједнички заступник учесника за исплату **2)** приређивач – комисионар учесника

Одређеност – мора да буде одређен у часу закључења уговора; одредивост није довољна

Облик – по правилу у новцу; може и неновчан

Претпоставка једнакости облика и висине улога за све учеснике (равноправност учесника)

Неједнакост допуштена – сразмерно величини ризика учесника (нпр. лутрија)

Добитак

Појам – материјално добро за победника

Облик – новчани, ређе неновчан

Одређеност – по облику и висини

- правило – довољна одредивост; зависи од правила игре и величине сакупљеног фонда (нпр. лутрија)
- изузетак – мора одређеност у клађењу са професионалцем; спречавање злоупотребе професионалца

Спорна чињеница

Појам – чињеница; искључујућа несагласност кладилаца

Особине

- одређена или одредива (нпр. исход убудуће утакмице)
- неизвесна – **а)** да није позната кладеоцима **б)** ако је једном позната, мора да упозори другог **в)** ако га не упозори – превара **г)** ако га не упозори, па намерни изгуби – поклон
- допуштена – иначе уговор ништав (нпр. опклада да кладилац успе у крађи)

Будућа неизвесна околност

Појам – радња учесника којом се окончава неизвесност (надметање); нпр. извлачење срећке, заустављање куглице, бацање коцке...

Значај - битан састојак само уговора о игри

Особине

- неизвесност – да још није наступила и да се не зна исход
- објективност – независност од воље и способности учесника
- јасна одређеност – иначе нема уговора

Ко окончава неизвесност? – учесник или треће лице (нпр. приређивач, играчи на утакмици)

Време

Значај у два смисла: **1)** време окончања неизвесности **2)** време испуњења дуга губитника

Значај у опклади

- није битан састојак
- примерени рок отклањања несагласности, иначе је реч о одустанку од опкладе
- рок исплате – разуман, ако није друго уговорено

Значај у игри на срећу

- као у опклади
- изузетак – **1)** битан састојак отклањања неизвесности у масовним играма (нпр. време извлачења срећке) **2)** у играма с професионалцем – рок исплате добитка прописан (нпр. 60 дана по отклањању неизвесности)

Интерес за победу

- интерес учесника да изгуби – није опклада одн. игра на срећу, него поклон (нема неизвесности)

Права и обавезе уговорника

Природа обавеза

- правило у уговорном праву – различите врсте обавеза уговорника (нпр. новац за ствар у продаји)

- игра и опклада
- * истоврсност обавеза уговорника – нпр. сви улози у новцу, а и добитак у новцу
- * изузетак – кад учесници друкчије уговоре (нпр. у покеру)

Набрајање обавеза

Врсте обавеза: 1) полагање улога 2) отклањање неизвесности 3) пријављивање победника 4) исплата добитка

Узајамност обавеза? - постоји само до отклањања неизвесности; након тога само једнострано потраживање победника

Полагање (давање) улога

Време полагања

- при закључењу уговора, а увек пре отклањања неизвесности

- разлози – 1) радња стварања наградног фонда 2) спречавање наивних да олако играју 3) спречавање губитника да се предомисли (избегавање парничења) 4) форма уговора (реалан уговор)
- коме? – учеснику или 3. лицу
- природа полагања?
- * уговор о остави са чуварем
- * чувар је и заступник учесника у исплати добитка, одн. комисионар ако је професионалац

Отклањање неизвесности

Појам – радња одређивања исхода

Одређивање исхода у опклади – сазнавање спорне чињенице

Одређивање исхода у игри

- различити начини зависно од врсте игре и њених правила (нпр. коцка, картање, рулет, лутрија)
- начин – наступање будућег догађаја, који обично садржи људску радњу (нпр. бацање коцке, окретање рулета, играње утакмице)
- нужност објективности – иначе уговор ништав
- нужност поштовања правила игре – иначе сваки учесник има право на једностран раскид

Пријављивање победника

Значај утврђивања исхода – победник стиче потраживање награде (добитка)

Доспелост потраживања – у часу утврђивања исхода, ако друкчије није уговорено (нпр. рок исплате по правилима масовне игре)

Масовне игре

- проблем утврђивања победника (нпр. срећке са бројем без имена имаоца)
- обавеза победника да се пријави приређивачу и легитимише
- рок пријаве – по правилима игре, али крајњи прописан (у Србији 60 дана по објављивању исхода)
- последица непријављивања – губитак права победника; фонд се прикључује наредном кругу игре или другој игри приређивача

Исплата добитка

Последица утврђивања исхода - победник је поверилац за добитак, а губитник је дужник

Поверилац може да буде и 3. лице, ако је тако уговорено (нпр. добротворна организација)

Садржина обавезе – препуштање улога победнику

Облик, висина и доспелост обавезе – одређује се правилима игре

Доспелост обавезе

- одмах по утврђивању исхода, ако друкчије није уговорено
- масовне игре – ако је победник непознат, мора да се јави приређивачу
- наградне игре (нпр. роба) – зависно од врсте ствари (нпр. стан, ауто, слаткиши...)

Правне последице уговора (пуноважност)

Спор о пуноважности уговора

Ако је забрањен – ништавост

- даваоци улога имају право на повраћај
- суд у парници има право да: 1) досуди враћање улога или 2) одузме добитак победнику у корист општине његовог пребивалишта (нпр. и победник и губитник су несавесни)

Ако је допуштен – пуноважност

- пуноважни су уговори у делатности приређивача
- да ли су пуноважни и уговори ван делатности приређивача?
- СГЗ – опклада је пуноважна су ако су улози положени, а учесници савесни

Престанак уговора

Примена општих правила

Начини – поништај, раскид, објективна накнадна немогућност, смрт (intuitu personae)

Особеност престанка уговора о игри и опклади

- има ли уговорник право на једностран раскид?
- има по општим правилима – неиспуњење обавезе друге стране и промењене околности
- посебна правила за игру и опкладу
 - * право на једностран раскид се губи утврђивањем исхода
 - * право на раскид пре утврђивања исхода? – 1) реална форма уговора – нема право 2) нема реалне форме – има право до утврђивања исхода
- последица раскида – право даваоца на повраћај улога